

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนรู้ในวิชา สุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย กำหนดจุดประสงค์หลักของการจัดการเรียนรู้ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถถ่ายทอดความรู้ มีทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถผลิตผลงานศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ เกิดเจตคติที่ดีทั้งต่อตนเองและต่อวิชาที่เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยที่ผ่านมาพบว่า ผู้เรียนจำนวนมากคิดว่าตนเองไม่มีความถนัดในการออกแบบงานศิลปะ ไม่มีความมั่นใจในการทำงานและทำผลงานได้ไม่ดี เนื่องจากเคยได้รับแต่ค่านิยมที่เน้นการเลียนแบบให้ทำตามตัวอย่างเป็นส่วนใหญ่ ผลงานที่ออกมาจึงมีลักษณะคล้ายๆกัน ไม่มีความหลากหลายของการริเริ่มผลงานหรือความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร

ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมหลักที่มีความจำเป็นในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย เพราะเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยๆ 6 กิจกรรม ได้แก่ การวาดภาพ การเล่นกับสี การพับตัดปะด้วยกระดาษ การพิมพ์ การปั้น และการประดิษฐ์ ดังนั้น หากครูผู้สอนไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ออกแบบการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ให้เป็นที่น่าสนใจก็อาจจะส่งผลถึงการจัดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยด้วยเช่นกัน ความคิดสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญในการเรียนศิลปะและสำคัญต่อครูผู้สอนที่ต้องนำไปถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งความคิดสร้างสรรค์สามารถฝึกฝนได้ด้วยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์หรือ “Synectics Instructional Model” ที่เป็นรูปแบบที่จอยส์ และ วิล (Joyce and Weil, 1966) พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของกอร์ดอน (Gorden) (อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี 2545:250) ที่มีรูปแบบมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนมาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่แตกต่างไปจากเดิม และสามารถนำความคิดใหม่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ รวมถึงการจัด การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ในลักษณะเป็นกลุ่มย่อยหรือการอภิปรายกลุ่มย่อย(Small Group Discussion)เพื่อให้ได้ทั้งการลงมือปฏิบัติจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผลการวิจัยนี้ จะได้แนวทางปรับเปลี่ยนหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างหลากหลาย และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกิดการเรียนรู้

อย่างเข้าใจเกิดความพึงพอใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเสนอแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์และการอภิปรายกลุ่ม
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมศิลปะของผู้เรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ร่วมกับการอภิปรายกลุ่มย่อยและทัศนคติที่มีต่อการเรียนวิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้เรียนที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ร่วมกับการสนทนากลุ่มย่อยสามารถออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างหลากหลายและริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 แผนกวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา 2553 จำนวน 38 คน

เนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ร่วมกับการสนทนากลุ่มย่อยในหัวข้อ กิจกรรมการวาดภาพ การเล่นกับสี การพับตัดปะด้วยกระดาษ การพิมพ์ และการประดิษฐ์

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยทำการทดลอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ระหว่างสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนกรกฎาคม – สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนกันยายน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์และการอภิปรายกลุ่มย่อย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์

แผนการสอนแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยนำแนวการสอนของจอยส์ และวีล (Joyce and Weil) ที่ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของกอร์ดอน (Gorden) มีรูปแบบมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนมาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยที่แตกต่างไปจากเดิม

การอภิปรายกลุ่มย่อย หมายถึง การรวมกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจงมีสมาชิก 4 – 8 คน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ไปแล้วตามข้อคำถามที่กำหนดตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

การออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง การออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับงานศิลปะต่างๆที่จัดให้แก่เด็กปฐมวัยจำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ การวาดภาพ การเล่นกับสี การพับตัดปะด้วยกระดาษ การพิมพ์ และการประดิษฐ์

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การออกแบบกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 5 กิจกรรม ที่มีลักษณะแนวความคิดที่แปลกใหม่ เกิดการนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง และประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบกิจกรรมด้วยแนวคิดที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำของเดิม
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในรายวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์